

УДК 378.093.5:02:378.4(477-25)КНУКіМ “1976/1994”

DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2019.165338>

Кобижча Наталія Іванівна,

кандидат культурології,
старший викладач кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету культури і мистецтв
natakob-76@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0003-1683-3325>

Штефан Іван Петрович,

заслужений працівник культури України,
доцент кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету культури і мистецтв
Vanopet52
<http://orcid.org/0000-0002-0950-1624>

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНИХ ФОНДІВ І КАТАЛОГІВ У КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ В КНУКіМ (1976-1994)

Мета роботи – дослідити історію становлення кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів КНУКіМ, визначити внесок викладачів кафедри у розвиток українського фондознавства та каталогознавства, як складових київської бібліотечної науково-освітньої школи. Досягненню мети дослідження сприяла **методологія** соціокомунікативного, системного та історико-генетичного підходів, що дало змогу визначити чинники, які впливали на розвиток наукових досліджень фондознавства та каталогознавства, використовувались методи: історіографічний та джерелознавчий пошук, аналіз профільних публікацій з теми дослідження. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше висвітлено історію становлення кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів КНУКіМ, розкрито формування київської науково-освітньої школи бібліотечного фондознавства, внесок викладачів кафедри та його лідера завідувача кафедри проф. П.В. Коломійця у формуванні освітньо-професійної програми підготовки бібліотекарів-фондознавців, каталогізаторів в умовах зміни парадигми бібліотекознавства від документної до інформаційної. **Висновки.** Досвід кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів продовжує впроваджуватись в ході трансформації напрацювань професорсько-викладацького складу у проектування нових освітньо-професійних програм підготовки фахівців – інформаціологів нової України у межах новоствореної кафедри інформаційних технологій, яку сьогодні очолює знаний в Україні і далеко за її межами учений, доктор історичних наук, професор Новальська Т.В. Все вище викладене та наявні архівні матеріали дають підстави започаткувати впровадження спеціальних наукових досліджень про місце кожної кафедри у піввікову історію становлення і розвитку Київського національного університету культури і мистецтв.

Ключові слова: Київський національний університет культури і мистецтв, київська наукова школа бібліотечного фондознавства, кафедра, бібліотечно-інформаційна освіта, науково-дослідна робота.

Кобыжча Наталия Ивановна,
кандидат культурологии,
старший преподаватель кафедры информационных технологий
Киевского национального университета культуры и искусств

Штефан Иван Петрович,
заслуженный работник культуры Украины,
доцент кафедры информационных технологий
Киевского национального университета культуры и искусств

КАФЕДРА ОРГАНИЗАЦИИ БИБЛИОТЕЧНЫХ ФОНДОВ И КАТАЛОГОВ В КОНТЕКСТЕ ЭВОЛЮЦИИ БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КНУКиИ (1976-1994)

Цель работы – исследовать историю становления кафедры организации библиотечных фондов и каталогов КНУКиИ, определить вклад преподавателей кафедры в развитие украинского фондоведения, и каталоговедения, как составляющих киевской библиотечной научно-образовательной школы. Достижению цели исследования способствовала **методология** социокоммуникативного, системного и историко-генетического подходов, что дало возможность определить факторы, которые влияли на развитие научных исследований фондоведения, и каталоговедения, использовались методы: историографический поиск и поиск источников, анализ профильных публикаций, по теме исследования. **Научная новизна** работы заключается в том, что впервые отображена история становления кафедры организации библиотечных фондов и каталогов КНУКиИ, раскрыто формирование киевской научно-образовательной школы библиотечного фондоведения, взнос преподавателей кафедры и его лидера заведующего кафедрой проф. П.В. Коломийца в формировании образовательной профессиональной программы подготовки библиотекарей-фондоведов, каталоговедов, в условиях изменения парадигмы библиотековедения от документной к информационной. **Выводы.** Опыт кафедры организации библиотечных фондов и каталогов продолжает внедряться в ходе трансформации наработок профессорско-преподавательского состава в проектирование новых образовательных профессиональных программ подготовки специалистов – информацииологии новой Украины в пределах вновь созданной кафедры информационных технологий, которую сегодня возглавляет известная в Украине и далеко за ее пределами ученый, доктор исторических наук, профессор Новальская Т.В. Все выше изложенное и имеющиеся архивные материалы дают основания положить начало внедрению специальных научных исследований о месте каждой кафедры в полувековую историю становления и развития Киевского национального университета культуры и искусств.

Ключевые слова: Киевский национальный университет культуры и искусств, киевская научная школа библиотечного фондоведения, кафедра, библиотечно-информационное образование, научно-исследовательская работа.

Kobyzhcha Nataliia,
PhD in Culture Studies
senior teacher of the Department of Information Technologies
of Kiev National University of Culture and Arts

Shtefan Ivan,
Honored Worker of Culture of Ukraine
Associate Professor of the Department of Information Technologies
of Kiev National University of Culture and Arts

DEPARTMENT OF ORGANIZATION OF LIBRARY COLLECTIONS AND CATALOGS IN THE CONTEXT OF THE EVOLUTION OF LIBRARY AND INFORMATION EDUCATION IN KNUCA (1976-1994)

The purpose of the work is to investigate the history of forming the Department of Organization of Library Collections and Catalogs of KNUCA, to determine the contribution of the teachers of the department to the

development of Ukrainian library stock and catalogization studies as parts of the Kyiv library scientific and educational school. **The methodology** of socio-communicative, systemic and historical-genetic approaches, including the methods of historiographical and source search and analysis of profile publications on the subject under investigation, helped to achieve the research goal, which made it possible to determine the factors that influenced the development of scientific studies of library stock and catalogization. **The scientific novelty** of the work is that it has elucidated the history of forming the Department of Organization of Library Collections and Catalogs of KNUCA for the first time. The formation of the Kyiv scientific and educational school of library stock studies as well as the contribution of the teachers of the department and its leader, the Head of the Department Professor Petro Kolomiets, to the elaboration of the Professional Education program for training librarians, library stock specialists, and catalogers, have also been considered in the conditions of changing the paradigm of library science from documentary to informational. **Conclusions.** The experience of the Department of Organization of Library Collections and Catalogs continues to be implemented in the course of transforming the professorial teaching staff's work into the elaboration of new educational and professional programs for training informatology specialists of a "new" Ukraine within the newly created Department of Information Technologies, at present headed by Professor Tetiana Novalska, Doctor of Historical Sciences, a scientist who is well-known both in Ukraine and far beyond its borders. All the above and available archival materials give grounds for initiating the introduction of special scientific research on the role and position of each department in the half-century history of the formation and development of the Kiev National University of Culture and Arts.

Key words: Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv scientific school of library stock studies, department, library education, research work.

Постановка проблеми. Базовим структурним підрозділом вищого навчального закладу в організації освітнього процесу як системи науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у студентів, а також на формування гармонійно розвиненої особистості майбутнього фахівця є кафедра. Саме вона «проводить освітню, методичну та/або наукову діяльність за певною спеціальністю (спеціалізацією) чи міжгалузєвою групою спеціальностей ...» [7,13].

Такий підхід зумовив і наше звернення до дослідження місця і ролі кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів, історичні витоки якої, як і ряду інших бібліотекознавчих кафедр Київського національного університету культури і мистецтв, сягають 1961 року, коли розпочалося формування організаційно-методичного підґрунтя їх функціонування ще в Київській філії Харківського державного інституту культури.

Реконструкція функціональної моделі діяльності однієї з провідних кафедр, що забезпечувала зміст фахової освіти і його модернізацію в надзвичайно складний період на межі зміни конституційної ідеології у зв'язку з розпадом централізованої радянської держави і появою

на геополітичній карті незалежної України, визначення пріоритетів у підготовці фахівців для бібліотечно-інформаційної галузі, системи книговидання і книгопоширення, дослідження шляхів трансформації бібліотечної освіти в умовах національного загальнодержавного освітнього дискурсу, формування глобального інформаційного середовища бачиться, на нашу думку, актуальним як з погляду постановки концептуальних завдань, так і пошуку шляхів екстраполяції досвіду і формування раціональних підходів до підготовки нової генерації інформатологів, спеціалістів для документно-інформаційних центрів нової України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статтях Т.В.Новальської, І.В. Тимошенко, Н.А. Бачинської зроблено перші спроби дослідження історії кафедри бібліотекознавства КНУКіМ. А.С. Чачко, І.В. Черняк розкрили діяльність її перших завідувачів О.О. Сокальського та В.М. Пілецького. Життєвому та творчому шляху завідувача кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів присвячено статтю І.П. Штефана. В межах теми, що досліджується значний інтерес для нас становили праці викладачів Харківської державної академії культури, зокрема М.П. Васильченка, Н.М. Кушнарєнко, А.А.Соляник висвітлили історію становлення й розвитку харківської

наукової школи бібліотечного фондознавства, її ролі у формуванні галузевого науково-освітнього простору. Внесок викладачів ХДАК у розвиток бібліотечного каталогознавства розкрив В.В. Седих. В історії бібліотечної освіти та історії КНУКіМ зроблено першу спробу дослідити формування та розвиток кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів КНУКіМ, розкрити фондознавчу та каталогознавчу складову у доробку київської бібліотечної науково-освітньої школи, що актуалізує дану роботу.

Метою статті є – дослідити історію становлення кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів КНУКіМ, визначити внесок викладачів кафедри у розвиток українського фондознавства та каталогознавства як складовий компонент київської бібліотечної науково-освітньої школи.

Виклад основного матеріалу. З утворенням у серпні 1968 року Київського державного інституту культури, в структурі якого функціонували два факультети – бібліотечний і культурно-освітньої роботи, підготовка фахівців для бібліотечно-інформаційних установ забезпечувалась кафедрами бібліотекознавства і бібліографії, очільником першої з яких був ректор новоутвореного інституту, відомий бібліотекознавець, професор Олексій Степанович Сокальський (1918–1991), а другої – людина зі світовим іменем, професор-книгознавець, кандидат історичних наук Петров Степан Йосипович (1917–1974).

Аналіз наукового доробку професора О.С. Сокальського саме в цей період дає підстави вважати його засновником і фундатором наукової школи бібліотечного фондознавства (достатньо назвати підготовлені навчальні посібники «Організація бібліотечних фондів і каталогів» для культурно-освітніх училищ (1951 р., 1955–1957 рр.), підручник «Організація алфавітного і систематичного каталогів у масових бібліотеках» (у співавторстві з В.М. Туровим, 1959 р.), захист кандидатської дисертації «Науково-педагогічні основи вивчення питань організації бібліотечних фондів» (1966 р.), видання монографії «Організація бібліотечної справи» (1970 р.), підручника «Бібліотечні фонди і каталоги» (у співав. з Є.П. Таммом та В.М. Туровим, 1971 р.) та ін.).

Інтеграція бібліотек у інформаційні системи, трансформація в багатофункціональні та багато професійні соціально-комунікативні структури, розширення набору студентів, відповідно, необхідність поглиблення змісту освіти і приведення у відповідність до потреб бібліотечно-інформаційної галузі і стали визначальними чинниками реорганізації кафедри бібліотекознавства і виокремлення в структурі бібліотечного факультету з 1976 року кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів.

Керівником кафедри був призначений Петро Веремійович Коломієць – відомий у науково-професійних колах вчений, директор Республіканського центру наукової медичної інформації, за плечима якого був великий досвід наукової роботи в якості заступника директора з наукової роботи Республіканської наукової медичної бібліотеки. Як фахівець бібліотечно-інформаційної галузі, він одним із перших досліджував історію бібліотечної справи (опубліковані «Нариси розвитку бібліотечної справи» – 25 др. арк.; «Короткий нарис розвитку бібліотечної справи в Україні – 12 др. арк.). Ряд його наукових досліджень присвячено розробці класифікаційних схем документів у медичній галузі: на базі узагальненого багаторічного досвіду індексування документів із медицини та охорони здоров'я під його керівництвом підготовлено унікальний для свого часу практичний посібник для бібліотек «Схема индексів систематического каталога медицинской литературы» (12,5 др. арк.) [4]. Виданий за рішенням республіканської наради працівників медичної галузі, він став у той час єдиним, орієнтованим на міжнародні децимальні практики, керівництвом для систематизації документів з охорони здоров'я і медицини.

Щодо розв'язання проблеми адаптації документних класифікаційних систем як механізму організації галузевої інформації в бібліотеках України, то П.В. Коломієць «вбачав перспективу для бібліотечно-інформаційної діяльності держави міжнародних класифікаційних систем, їх взаємодії з вітчизняною класифікацією, що мала бути позбавлена ідеологічного догматизму, заполітизованості» [10, 77].

Вченим уперше в практиці централізованої каталогізації в Україні розроблено і запроваджено спосіб централізованого видання галузевого систематичного та алфавітного каталогів.

Як знаним інформаціологом, ним започатковано ряд новітніх методик виявлення документів підвищеної інформаційної цінності для вчених і спеціалістів, які дозволили 15 галузевим науково-дослідним інститутам, за згодою автора, екстраполювати методика для підготовки 22 інформаційних показників документів медичної галузі. Більшість з них були перевидані в медичних бібліотеках країн СНД [10,76].

Аналіз архівних документів про діяльність кафедри, особистих архівів викладачів кафедри дають можливість стверджувати, що на кафедрі згуртувався дієвий науково-педагогічний колектив, спроможний започаткувати авторські науково-педагогічні школи, забезпечувати не лише універсальну підготовку бібліотечних фахівців за типовими навчальними планами, що «рекомендувалися згори», але й ініціювати впровадження спеціалізованої функціональної підготовки «бібліотекарів-фондознавців», «каталогізаторів» та спільно з кафедрою науково-технічної інформації (завідувачі проф. Л.З. Амлінський, доц. В.О. Яковлев) – «бібліотекарів-технологів автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем».

Хронологічні межі діяльності виокремленої у самостійну структуру кафедри характеризуються в цей час біполярним соціумом функціонування самих бібліотек – основних замовників підготовки фахівців: від політизованої самооцінки їх функцій в умовах колишньої конституційно комунізованої централізованої держави до підготовки підґрунтя для трансформації функцій і проголошення нової місії бібліотек незалежної Української держави у зв'язку зі зміною геополітичної карти світу, завдань бібліотечно-інформаційної галузі в умовах початку розбудови нового інформаційно-комунікативного соціуму.

В цей час завершилося і формування системи органів науково-технічної інформації і, як наслідок, відбулася зміна парадигми самого бібліотекознавства «від документної – до інформаційної», що супроводжувалося актуалізацією як міжнародного так і національного інформаційних дискурсів, глобалізацією інформаційного середовища, зняттям ідеологічної зависи з оцінки самих документних ресурсів бібліотек і необхідністю забезпечення вільного доступу користувачів до документів і інформації.

Трансформація бібліотечної освіти передбачала підготовку бібліотечних кадрів «за типами бібліотек, за галузями знань із врахуванням функціональних обов'язків». Нова концепція (авт. колектив: декан факультету бібліотечно-інформаційних систем В.С. Бабич, заступник – доц. І.П. Штефан, доценти В.С. Пашкова, К.Т. Селіверстова) задекларувала за згодою першого проректора проф. Є.І. Чмихало початок реорганізації факультету при збереженні діючого кадрового потенціалу в факультет бібліотечно-інформаційних систем з двома відділеннями: універсальних та галузевих бібліотечно-інформаційних систем», відкриттям, крім «типологічних спеціалізацій», функціональних: бібліотекарів-психологів дитячого та юнацького читання, бібліотекарів-фондознавців, каталогізаторів, технологів автоматизованих БІС, бібліографів-архівознавців, бібліографів інформаційних систем НТІ.

Слід відзначити особливо конструктивну роботу кафедри в напрямі проектування і організації навчального процесу: це і розробка кваліфікаційних характеристик підготовки фахівців у межах компетенції кафедри, зіставлення і узгодження їх зі змістом фахової освіти, формування на цій основі моделі навчального процесу кафедри, актуалізація змісту освіти, навчально-методичного забезпечення, пошук активних методів навчання, механізмів системи якості оцінювання знань студентів. Кафедра першою в університеті розпочала формувати підґрунтя для започаткування сьогоденної т. зв. «дуальної профільної освіти», тобто переміщення акценту теоретичного навчання зі студентської аудиторії безпосередньо на полігони «бібліотечно-інформаційного виробництва», що було відзначене дипломом Міністерством культури України. Укладені угоди про співпрацю з головними бібліотечно-інформаційними центрами: практичні та лабораторні заняття з таких дисциплін як «Бібліотечні фонди», «Аналітико-синтетичне опрацювання документів», «Бібліотечні ПС», «Формування фондів іноземної літератури у наукових бібліотеках», дисципліни функціональної підготовки проводились безпосередньо у Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського, Національній бібліотеці України

ім. Ярослава Мудрого, Національній медичній бібліотеці України, Національній бібліотеці України для дітей, Національній історичній бібліотеці, Державній бібліотеці України для юнацтва, Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В.О. Сухомлинського, Державній науково-технічній бібліотеці України, Публічній бібліотеці ім. Лесі Українки та ін. Професійне спілкування студентів в умовах реального «інформаційного виробництва», вивчення технології організації документних ресурсів бібліотек, ознайомлення із програмним забезпеченням АБІС створювало в той час атмосферу реальної участі студентів у засвоєнні основних технологічних циклів роботи бібліотечно-інформаційних установ.

За підтримки ректорату кадровий склад кафедри був сформований як потужний науково-педагогічний колектив із врахуванням фактору вікової наступності та досвіду роботи: доц. В.М. Туров, канд. іст. наук, доцент З.І. Руда (запрошена з ЦНБ АН УРСР), канд. пед. наук, доц. О.К. Олійниченко – учениця одного із засновників вітчизняної школи бібліотечного фондознавства Ю.В. Григор'єва, ст. викл. О.П. Третяк, кандидати пед. наук, доценти К.Т. Селіверстова, Т.В. Гуртовенко, випускники КДІК канд. іст. наук, доц. Л.П. Вовк, канд. пед. наук, доц. Т.Г. Горбаченко, канд. пед. наук, доц. І.Д. Нілова, доценти В.І. Дніпренко, О.Г. Мошек, І.П. Штефан, ст. викл. Л.І. Лисенко, В.А. Ткаченко, М.В. Макарова, О.Г. Кириленко, викладачі Н.П. Мельничук, В.М. Волинець та ін.

Як лідер упровадження інноваційних технологій навчання (проблемних методів навчання, ділових ігор, застосування машинного контролю знань студентів) кафедра неодноразово відзначалась почесними відзнаками ректорату, Вченої ради інституту (1978, 1983 – 1985, 1992 – 1 місце серед кафедр інституту). Кафедра першою в інституті експериментально започаткувала читання загальнопрофесійної дисципліни «Аналітико-синтетична обробка документів» за модульною програмою (доценти О.Г. Мошек, І.П. Штефан).

Аналіз виданих кафедрою за цей час 97 навчально-методичних публікацій дає підстави стверджувати про повне методичне забезпечення навчального процесу із врахуванням профілізації викладання базових дисциплін

«Бібліотечні фонди», «Бібліотечні каталоги», з 1987 р. – «Аналітико-синтетична обробка документів», «Основи каталогізації», «Бібліотечні ППС» та ін.

Квінтесенцією інноваційних впроваджень педагогічних технологій кафедрою стало завершення П.В. Коломійцем у 1992 році і передача Міністерству освіти України на затвердження першого в історії незалежної України україномовного підручника «Бібліотечні фонди». Це був перший україномовний підручник, рекомендований Комісією по вищій бібліотечній освіті при Міністерстві культури України для факультетів бібліотечно-інформаційних систем інститутів культури. Унікальний за своїм змістом, містив 17 розділів, серед яких: «Бібліотечний фонд як система», «Документ як основний елемент фонду», «Бібліотечний фонд у системі документальних фондів країни», «Теоретичні основи формування бібліотечних фондів», «Взаємодія бібліотечних фондів. Координація комплектування бібліотечних фондів», «Теорія комплектування бібліотечного фонду», «Моделювання бібліотечного фонду», «Вивчення бібліотечного фонду» та ін. Інноваційними вже тоді були нові для фондознавчої теорії та практики були технологічні розділи «Технологія формування бібліотечних фондів», «Технологія комплектування бібліотечного фонду», «Керівництво комплектуванням бібліотечних фондів» та ін.

«Рішенням ВАК МОН України в 1993 році доц. П.В. Коломійцю «за достойний внесок у розвиток київської школи бібліотечного фондознавства, бібліотечно-інформаційної освіти в Україні» було присвоєне наукове звання професора. Він став першим професором української школи бібліотечного фондознавства незалежної Української держави.

Означений період діяльності кафедри відзначається продовженням педагогами-науковцями формування інтегрованої з науковими бібліотечно-інформаційними установами київської наукової школи бібліотечного фондознавства. Фондознавчу і каталогознавчу тематику наукових досліджень проф. О.С. Сокальського продовжили в наступні роки В.М. Туров, З.І. Руда, О.К. Олійниченко, О.П. Третяк, П.В. Коломієць, К.Т. Селіверстова, Т.В. Гуртовенко, Т. Г. Горбаченко та ін.

У перші роки функціонування кафедри проблематика науково-дослідної роботи носила різноплановий характер, відзначалася багатотемністю. Вона була пов'язана з актуальними для цього часу проблемами бібліотечної теорії та практики, а саме: особливості формування фондів різних типів бібліотек, формування та використання єдиного бібліотечного фонду, вивчення ефективності джерел комплектування та способів поповнення фондів наукових бібліотек, дослідження функцій ПС, розробка методик оптимізації системи каталогів і картотек та ін. Беззаперечно, «на виборі тем та їх розробці не могла не позначитися кон'юнктура, ідеологічний пресинг, цензурний нагляд на шляху публікацій, а також обмежені можливості дослідників щодо використання архівних джерел» [2, 3].

У наступний період і на межі 80-х – 90-х років відбувається перебудова науково-дослідної роботи кафедр і факультету в цілому, створюється концепція єдиної для всього інституту системи її планування та організації. Тематика наукових досліджень викладачів, аспірантів і пошукувачів КДІК вперше відображається в перспективному координаційному плані науково-дослідної роботи Міністерства культури республіки (голова координаційної ради – чл.-кор. АПН СРСР і України, проф. В.І. Чепелев): дисертаційні дослідження К.Т. Селіверстової «Координоване комплектування як важливий фактор оптимізації бібліотечних фондів обласного регіону» (МДІК, 1980), Т.Г. Горбаченко «Проблемна орієнтація формування спеціалізованих бібліотечних фондів (на матеріалах медичних бібліотек України)» (МДІК, 1986), Т.В. Гуртовенко – «Бібліотечна серія» як специфічна форма комплектування фондів масових бібліотек» (МДІК, 1988), Чу Нгок Лама «Адаптація вітчизняної Бібліотечно-бібліографічної класифікації для масових бібліотек Соціалістичної Республіки В'єтнам» (ЛДІК, 1990), В.В. Загуменної «Система бібліографічного забезпечення комплектування як фактор поліпшення якості бібліотечних фондів» (МДІК, 1992) та ін. До початку 1990-х рр. українські науковці здебільшого захищались в спеціалізованих вчених радах при московському та ленінградському інститутах культури.

На виконання державної комплексної програми «Документальна пам'ять України цей період означився комплексними науковими дослідженнями загальнодержавного значення: «Формування і використання єдиного бібліотечного фонду України» (Коломієць П.В., Селіверстова К.Т.), «Обов'язковий примірник творів друку як спосіб забезпечення повноти репертуару документів в єдиному бібліотечному фонді регіону» (Штефан І.П.), «Оптимізація комплектування бібліотечних фондів на допомогу агропромислового виробництву» (Дніпренко В.І.), «Бібліотечне фондознавство та каталогознавство в системі підготовки кадрів для бібліотек України» (Коломієць П.В., Нілова І.Д., Мошек О.Г., Штефан І.П.) та ін. Результати наукових досліджень опубліковані у збірниках наукових праць, апробовані на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. Проблемну доповідь «Відродження бібліотечних фондів в умовах розбудови Української держави» кафедра позиціонувала на Першому Всеукраїнському Конгресі бібліотекарів [6].

П.В. Коломієць, І.П. Штефан взяли участь у дослідженні і проектуванні «бібліотечного сегменту» «Цільової комплексної програми соціально-культурного розвитку м. Славутич ... до 2000 року». Пропозиції за матеріалами дослідження опубліковані (1988 р.) та впроваджені при плануванні раціональної інфраструктури культурно-освітніх закладів м. Славутич.

Не лише організаційно-методичною, а й методологічною була участь викладачів кафедри у виконанні за дорученням Міністерства культури УРСР та Державної республіканської бібліотеки завдання загальнодержавної ваги – підготовки українського перекладу російського видання «Бібліотечно-бібліографічної класифікації. Таблиці для масових бібліотек», головним редактором якого було призначено професора П.В. Коломієця, науковим консультантом канд. історичних наук, доцента З.І. Руду. Основним завданням підготовки перекладного 2-го видання таблиць ББК було «забезпечення бібліотек республіки посібником, визначаючим порядок організації фондів, каталогів і картотек, а, головне, допомогти розкрити регіональний зміст книжкових багатств бібліотек, задовольнивши тим самим

запити читачів про свою республіку, область, місто... Виконання поставлених завдань вимагає розробки регіональних розділів таблиць із урахуванням національної специфіки і проблематики» [3, 5].

Згадаємо: вітчизняна ББК як система таблиць класифікації для бібліотек різних типів і з різним обсягом фондів, методологічне і технологічне підґрунтя якої почало формуватись ще в 20-ті роки, була розроблена в кінці 50-х -80-ті роки ХХ ст. і «завершилася зусиллями авторських колективів Державної бібліотеки імені В.І. Леніна (більше 120 осіб) та трьох інших організацій-співавторів – Всесоюзної книжкової палати та Бібліотеки Академії наук (усього більше 200 осіб). ...Впровадження йшло повільно до 1978 року, до появи наказу Міністерства культури СРСР від 29.09.78 р. №735 «О внедрении советской библиотечно-библиографической классификации в практику массовых и детских библиотек» та аналогічного наказу Міністерства культури УРСР від 02.11.78 р. «Про впровадження радянської бібліотечно-бібліографічної класифікації в практику роботи державних масових бібліотек республіки». В Україні «розробленням» [ремарка наша, доцільніше читати: «адаптацією до потреб бібліотек...» – *І.Ш.*] займалася Державна наукова бібліотека ім. В. Короленка (Харків). Першою впроваджувати радянську систему ББК почала Державна бібліотека України з 1960 р. ще на основі проекту цієї системи»[8]. Тому й цілком очевидно була необхідність підготовки перекладного, з «вкраплинами адаптаційних рішень до специфіки «національного» навіть в умовах політизованого суспільства, видання таблиць ББК українською мовою.

У підготовці перекладного видання таблиць ББК, окрім фахівців головних бібліотечно-інформаційних центрів, взяли участь доц., канд. історичних наук Л.П. Вовк, доценти І.П. Штефан, О.Г. Мошек, В. І. Дніпренко: перекладні практики аналізувалися з точки зору сучасної української літературної мови з використанням її лексико-термінологічного фонду, семантичних відтінків слів, норм термінологічного слововживання. На предмет правомірності прийняття класифікаційних рішень було проаналізовано надіслані державними

універсальними та галузевими бібліотеками, науково-дослідними інститутами системи АН УРСР зауваження та пропозиції, які ретельно вивчалися науковцями і по кожному з них приймалися індивідуальні рішення. Після завершення редакційної роботи україномовний переклад загальним обсягом 520 сторінок було передано «замовнику», але можна лише здогадуватися про причину, чому воно так і залишилось за «ідеологічною завісою цензури», адже на часі був початок формування національного дискурсу. Пізніше методи дослідження, методу перекладу та адаптації вітчизняної ББК для масових бібліотек В'єтнаму використав у захищеній дисертації Чу Нгок Лам, практична значимість дослідження якого полягала в тому, що його результати «рекомендовані для впровадження в практику класифікації документів, створення бібліотечних каталогів, розстановки книжкових фондів в'єтнамських масових і інших видів бібліотек, будуть сприяти створенню єдиної інформаційно-пошукової мови бібліотек В'єтнаму» [2, 4].

Для поглибленого аналізу місця і ролі кафедри залишилось ще багато нерозкритих сторінок з історії її функціонування і висвітлення внеску кожного викладача в становлення бібліотечно-інформаційної освіти в Україні. Беззаперечним фактом залишається сформована в університеті в межах визначеного для аналізу часу роботи кафедри школа підготовки більше 8,5 тисяч підготовки висококваліфікованих фахівців.

Висновки. Досвід кафедри організації бібліотечних фондів і каталогів продовжує впроваджуватись в ході трансформації напрацювань професорсько-викладацького складу у проектування нових освітньо-професійних програм підготовки фахівців – інформаціологів нової України у межах новоствореної кафедри інформаційних технологій, яку сьогодні очолює знаний в Україні і далеко за її межами учений, доктор історичних наук, професор Новальська Т.В.

Все вище викладене та наявні архівні матеріали дають підстави започаткувати в провадження спеціальних наукових досліджень про місце кожної кафедри у піввікову історію становлення і розвитку Київського національного університету культури і мистецтв.

Список використаних джерел

1. Бабич В.С. Еволюція бібліотечно-інформаційної освіти: [монографія] / Мін-во культури і мистецтв України, Київ. держ. ін-т культури, Нац. парламентська б-ка України. Київ, 1997. 64 с.
2. Бабич В.С., Одинока Л.П. Наукова робота факультету бібліотечно-інформаційних систем: здобутки, перспективи розвитку. *Бібліотека і бібліотечна професія в умовах інформатизації суспільства*: тези доповідей Всеукр. наук. конф., 20-22 вересня 1993 р. Київ, 1993. 133 с.
3. Васильева Н.Е. Рецензия на проект издания «Библиотечно-библиографической классификации: табл. для массовых б-к: перевод со 2-го испр. и доп. рус. издания на украинский язык. Москва : НИО ББК, 1984. 5 с. – Машинопись.
4. Збанацька О.М. Бібліотечно-бібліографічна класифікація (ББК). URL: <http://ube.nplu.org/article/Бібліотечно-бібліографічна%20класифікація%20ББК>(дата звернення: 02.12.2018).
5. Київський національний університет культури і мистецтв / М.М. Поплавський, А.І. Гурбанська, В.М. Медведєва [та ін.]. Київ : КНУКіМ, 2013. 384 с.
6. Коломієць П.В., Штефан І.П. Деякі проблеми відродження бібліотечних фондів в умовах розбудови Української держави. *Сучасні проблеми бібліотечно-бібліографічної справи на Україні: [матеріали Першого Всеукраїнського Конгресу бібліотекарів]*. Київ, 1992. С.8-13.
7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556 -VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.11.2018).
8. Схема индексов систематического каталога медицинской литературы / [Под ред. П.Е. Коломийца, И.З. Бодик, Л.И. Гончар, Ф.Л. Хмары]; Республ. науч. мед. б-ка. Киев, 1960. 200 с.
9. Чу Нгок Лам. Адаптация советской Библиотечно-библиографической классификации для массовых библиотек Вьетнама: дис. ... канд. пед. наук: 05.25.03 / Ленинград. гос. ин-т культуры. Ленинград, 1990. 14с.
10. Штефан І.П. Перший професор фондознавства України [Коломієць Петро Веремійович] *Бібліотечний вісник*. 1993. №5,6. С.76-78.

References

1. Babych, V.S. (1997). Evolution of Library and Information Education. Kyiv [in Ukrainian].
2. Babych, V.S., & Odynoka, L.P. (1993). Scientific work of the Faculty of Library and Information Systems: achievements, prospects of development. Library and library profession in the conditions of informatization of society, Proceedings of the All-Ukrainian Scientific Conference), pp. 3-6. Kyiv [in Ukrainian].
3. Chu Ngok Lam. (1990). Adaptation of the Soviet Library Bibliographic Classification for Vietnamese Public Libraries. Candidate's thesis. Leningrad State Institute of Culture, Leningrad [in Russian].
4. Kolomiets, P.E., Bodik, I.Z., Gonchar, L.I., & Hmara, F.L. (Eds.) (1960). Scheme indexes systematic catalog of medical literature. Kyiv [in Russian].
5. Kolomiets, P.V., & Shtefan, I.P. (1992). Some problems of the revival of library funds in the conditions of development of the Ukrainian state. In *Suchasni problemy bibliotечно-bibliohrafichnoi spravy na Ukraini*, pp. 8-13. Kyiv [in Ukrainian].
6. Poplavskiy, M.M., Hurbanska, A.I., Medvedieva, V.M., Sknar, O.I., Kostyria, I.O., Mamedova, V.M., & Kravtsova, O.O. (Eds.) (2013). Kyiv National University of Culture and Arts. Kyiv: KNUCA [in Ukrainian].
7. On Higher Education. Document 1556-VII, previous version – Revision on September 28, 2017, on the basis – 2145-VIII. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18/ed20170928> [in Ukrainian].
8. Shtefan, I.P. (1993). The first professor of fund studies of Ukraine [Kolomiets Petro Veremeevich. *Bibliotечnyi visnyk*, 5/6, 76-77 [in Ukrainian].
9. Vasileva, N.E. (1984). Review of the draft edition of the “Library Bibliographical Classification: Tables for Mass Libraries”. Moscow: NIO BBK [in Russian].
10. Zbanatska, O.M. (n. d.) Bibliographic and Bibliographic Classification (BBK). *Ukrainska bibliotечna entsyklopediia*. Retrieved from <http://ube.nplu.org/article/Bibliotечно-bibliohrafichna%20klyasyfikatsiia%20> [in Ukrainian].